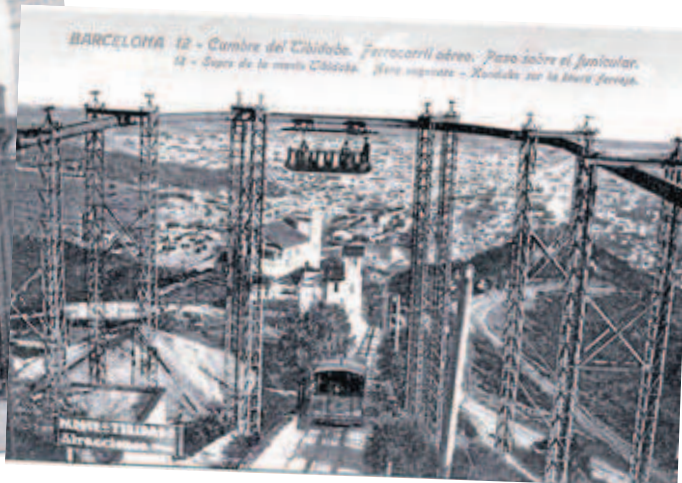

RUTA HISTÒRICA

Reportatge

SÍLVIA MARIMON

Quan els parcs d'atraccions eren cosa d'adults

La història també recull com es divertien els barcelonins, des del 1835 fins a l'actualitat

Els parcs temàtics, com Eurodisney, no han engolit del tot els entranyables parcs d'atraccions. A Dinamarca continua impertèrrit el Bakken, que va néixer a finals del segle XVI, amb un públic devot atret per un brollador que, suposadament, sanava els malalts. Tampoc no ha desaparegut el Prater de Viena, obert el 1766, quan l'emperador Josep II va concedir uns terrenys de cacera perquè els ciutadans poguessin divertir. I a Barcelona continua sobrevivint, malgrat les dificultats, el Tibidabo.

El dissenyador gràfic, il·lustrador i editor Ròmul Brotons ret homenatge als parcs d'atraccions que al llarg del segle XIX i XX van fer les delícies dels barcelonins, sobretot adults, a *Parcs d'Atraccions de Barcelona* (Albertí Editor). Ell assegura que els parcs, malgrat l'èxit de les Blancaneu i els Mickey Mouse, tenen un futur: "Són un motiu turístic de primer ordre, el Tivoli de Dinamarca és l'atracció més visitada del país, i tenen un component local i casolà que no tenen els parcs temàtics".

Per a minyones i rics

En aquesta ruta per nou parcs d'atraccions dels segles XIX i XX, el que més va fascinar Brotons va ser descobrir com es divertien els adults de l'època: "Era una distracció cívica, no era estrany que un intel·lectual hi anés i pugés a una muntanya russa, era un tipus d'oci molt adult, per això tots els parcs tancaven tan tard", explica l'editor. Hi havia espectacles de cabaret, ball, pistes de patinatge... Cada parc tenia el seu públic.

Al Tibidabo els barcelonins hi anaven a passar el dia. Entre el públic hi abundaven els excursionistes i els ciclistes. El Saturno era el paradís de les minyones i els soldats. Els cronistes –en aquella època tots els diaris hi enviaven els seus periodistes i no era per fer una crítica en to de burla– s'escandalitzaven perquè

homes i dones menjaven assegats a terra. Al Casino de l'Arrabassada hi anava la societat més opulenta. De fet, tothom hi arribava amb el cotxe, i a principis del segle XX eren pocs els privilegiats que podien presumir de vehicle.

No és difícil imaginar el públic burgès del Turó Park traient-se el barret per saludar una família coneguda, mentre s'enlairava un globus aerostàtic. Les diversions podrien sorprendre el públic del segle XXI: els ascensors i les escales mecàniques van començar a existir als parcs d'atraccions, les bàscules eren tot un fenomen i la majoria de parcs tenien unes impressionants muntanyes russes. Catalunya en aquell moment, explica Brotons, "s'emmirallava amb França, en qüestió de parcs d'atraccions mai es mirava cap a Madrid". L'autor està convençut que no va ser la manca de públic el que va sentenciar la majoria de parcs, sinó que en la majoria de casos el seu final el va decidir "la pressió urbanística".

Una plaça Catalunya anàrquica

Brotons repassa els parcs més importants de la ciutat, però n'hi ha d'altres que li han quedat en el tinter: "A la plaça Catalunya, molt a principis del segle XX, s'hi col·locava de tot. No hi havia cap tipus d'ordre i l'ambient era força arrossegat. S'hi podien veure des de muntanyes russes, fins a panorames amb una visió de 360 graus", relata Brotons. A Vallvidrera també s'hi va fer un parc que va tenir una vida força breu: "S'hi va fer el primer tren elèctric de l'Estat", explica l'autor de *Parcs d'Atraccions de Barcelona des de 1835 fins a l'actualitat*.

Si Brotons es pogués traslladar en el temps escolliria una nit al Gran Casino de l'Arrabassada (1911-1934). Era espectacular: hi havia un pavelló destinat als enllustadors de sabates, un flamant casino amb un gran vestíbul i dues sales de joc, una elegant sala d'ús exclusiu per a socis estrangers, un *music-hall*... Fins i tot, segons Brotons, "les males llessugües asseguraven que la direcció havia disposat un salónt íntim, on el client arruïnada podia suïcidarse discretament".

A dalt a l'esquerra, l'espectacular Gran Casino de l'Arrabassada, on hi havia fins i tot un salónt per suïcidarse discretament. A la dreta, l'incombustible Tibidabo. ALBERTÍ EDITOR SL

Els més emblemàtics

El Tibidabo és l'únic parc d'atraccions que ha sobreviscut

Tibidabo (1901)

És l'únic que segueix en funcionament. A principis del segle XIX el Tibidabo era una muntanya inhòspita a la qual pocs s'atrevien a pujar. A finals del XIX Salvador Andreu, el creador de les pastilles del doctor Andreu, va decidir urbanitzar-lo. En els seus inicis les atraccions eren només una excusa per atreure excursionistes. El 1912 tenia sala de tir, exposició de fotografies, estació de coloms missatgers, bàscules i una pista de patinatge.

Saturno (1911-1926)

El Saturno Park va néixer enmig de la polèmica i les acusacions de corrupció. La ubicació, al Parc de la Ciutadella, el feia especialment atractiu per a les classes populars. Els cronistes de *La Vanguardia* s'escandalitzaven perquè soldats i minyones menjaven asseguts a terra. Algunes de les seves atraccions més populars eren les Witching Waves, que consistia a donar voltes amb un vehicle per un circuit ondulat, i les muntanyes russes.

L'Arrabassada (1911-1934)

A Collserola es va aixecar un grandios complex lúdic que incloïa un casino i atraccions. El Casino de l'Arrabassada era el punt de trobada de la societat més rica de l'època. Els més opulents bevien xampany francès i s'entretenien a la casa encantada, al palau del riure o a les muntanyes russes. Les lleis contràries al joc van precipitar la seva decadència. El final va arribar amb els atacs dels incontrolats i la Guerra Civil.

Maricel Park (1930-1936)

Promogut pels propietaris del funicular de Montjuïc, la premsa va qualificar la iniciativa d'aquest parc de "patriòtica". Moltes de les seves atraccions provenien de l'Exposició Internacional de Barcelona. El parc va triomfar entre la premsa i el públic. Tenia restaurants, un barri xinès, una pista d'hoquei, un teatre grec i muntanyes russes. El 18 de juliol del 1936 va acollir una festa de xocolates Nelia. Seria una de les últimes.

Turó Park (1912-1927)

En aquest parc d'atraccions, el preferit de la burgesia, s'hi veien "les trenes més boniques de Barcelona", segons els cronistes. La majoria de famílies que anaven a veure com s'enlairaven els globus aerostàtics es coneixien. Allà s'hi va organitzar el primer Saló de l'Automòbil de Barcelona. Un dels moments més apoteòsics va ser el llançament amb paracaigudes, el 18 de juny del 1924, de *mademoiselle* Thomeret.